

SORGUNLU HALK ŞAİRİ SITKI BABA

Bayram DURBİLMEZ

Bir mahlâsın birden fazla şâir tarafından kullanılması sebebiyle araştırmacıların bazı problemlerle karşı karşıya kaldıklarını biliyoruz. Çünkü, derlenip kaydedilen bir şiirin aynı mahlâsı kullanan şâirlerden hangisine ait olduğu konusunda bu yüzden bazı tartışmalar yapılmakta, yanlış hükümler verilebilmektedir.

Sıdkı / Sıdkî / Sıtkı mahlâsı da pek çok şâirimiz tarafından kullanılmış, bu şâirler ve şiirleri hakkında hüküm verirken aynı problemler ortaya çıkmıştır. Tespit edebildiğimiz kadarıyla Sıdkı mahlâsını kullanan yirmi civarında şâir mevcuttur. Bu mahlâsı kullanan şâirlerimizin sayısı bir hayli fazla olduğu için, son dörtlüklerinde bu mahlâsı taşıyan şiirlerin gerçek şâirleri genellikle bilinmemekte ve aynı deyişler / şiirler pek çok araştırmacı tarafından kendi yöresinde yaşamış Sıdkı'nın şiirleri olarak takdim edilebilmektedir. Hatta bazen de aynı mahlâsı kullanan birden çok şâirin şiirleri en tanınmış olanın eseri gibi bilinmektedir.

Dil, üslup özelliği, şiirlerde geçen yer ve şahıs adları gibi bir takım çalışmalar yapılmıştır¹. Burada tanıtmaya çalışacağımız Sorgunlu/Tiftikli Sıdkı Baba ise ilim âlimince pek bilinmemektedir². Taradığımız kaynaklardan tespit ettiğimiz Sıdkı / Sıdkî / Sıtkı mahlâsı şâirlerden burada tek tek bahsederek, bu şâirlerimiz arasında Sorgunlu Sıtkı'nın yerini belirtmek ve edebî kişiliği ile ilgili düşüncelerimizi sunmak hayli yer tutar. Sorgunlu Sıtkı'nın aynı mahlâsı şiirler söyleyen / yazan diğer şâirler arasındaki yerini belirlemeye çalıştığımız "Sıdkı Mahlâsı Şâirlerimiz ve Sorgunlu Sıtkı Baba" adlı yazımız ile şâirin edebî kişiliği üzerinde yaptığımız araştırmamızı iki ayrı makâle halinde sunmaya çalışacağız. Bu yazımızda ise şâirimizin:

- Hayatı,
- Şâirliği,
- Mahlâsaları,
- Şiirleri ile ilgili tespitlerimizi anlatarak ilgilenecek bilim adamlarımızın dikkatlerine sunmakla yetineceğiz. Tespitlerimizin sonuna da şâirimizin şiirlerinden örnekler vereceğiz.

SORGUNLU SITKI

a) Hayatı: İncelememize konu olan halk şâiri Sıdkı, H. 1316 (M. 1898/99) yılında, Yozgat'ın Sorgun İlçesine bağlı Tiftik köyünde doğmuştur³. Tiftik köyü, Sorgun'a 26 km uzaklıkta olup, doğusunda Çavuşlu, batısında Muallı, güneyinde Caferli, Kuzeyinde Ahmetfakılı köyleriyle komşudur. Küçük ve güzel bir köy olan Tiftik'te 1990 nüfus sayımına göre, 79 erkek, 78 kadın olmak üzere toplam 157 kişi yaşamaktadır. Halk, geçimini hayvancılık ve çiftçilik yaparak sağlamaktadır. Köyde tiftik keçisinin çok olması sebebiyle buraya Tiftik adı verildiği söylenmektedir.

Köyde bir ilkokul, bir cami vardır. Okuma - yazma oranı %80 civarındadır. Sıdkı'den başka İsmail Güngör, Kemalettin Güngör ve İsmet Karalı da bu köyün yetiştirdiği şâirler arasındadır.

Çevresinde Sarı Hoca, Sarıca Hoca, Sarı Molla, Sarıca Molla, ve Sıdkı Baba namlarıyla tanınan Sorgunlu halk şâiri Sıtkı'nın asıl adı Hacı soyadı ise Gök'tür⁴. Babası Hüseyin Efendi, annesi Pembe Hanım'dır. Sülâlelerine Gökhasanoğulları denir. Dinî bilgileri öğrenmeye heveslenen Hacı Gök, henüz altı yaşında iken Kur'an-ı Kerim okumaya başlamış, 12 yaşına kadar köyündeki hoca mektebine devam etmiş; Tataristan'dan gelen Tiftik köyünde imamlık yapan İdris Hâfız'dan⁵ aldığı derslerle dinî bilgilerini arttırmış ve hâfız olmuştur. 12 yaşından sonra, kısa aralıklarla, Yozgat ve Konya'da medrese

tahsili yapmış; Arapça ve Farsça öğrenmiştir. Konya ve Sorgun'un çeşitli köylerinde imam olarak görev yapmıştır. Çocukları, Sıdkı Baba'nın Konya'nın hangi köylerinde imam olarak çalıştığını, hatırlayamadılar. Sorgun'un Cihanşarlı, Akoluk, Caferli, İmrahor, Araplı ve Burunören köylerinde imam olarak bulunduğu kesin olarak ifade ettiler. Askerlik görevini yazıcı olarak, Cizre ve Zaho'da yapmıştır. İki defa evlenen şairimizin ikinci eşinden iki oğlu bir kızı olmuştur. Büyük oğlu Hüseyin Cahit Gök, hâlen Tiftik köyünde yaşamaktadır. Bu makâlemizde Sorgunlu Sıdkı ile ilgili verdiğimiz bilgilerin pek çoğuna kaynaklık etmiştir. Küçük oğlu Abdulkâdir Gök, hâlen Tiftik Köyünün imamı olarak görevlidir.

Uzun süre imam olarak görev yapan Sorgunlu Sıdkı Baba; İmamlık vazifesinden ayrılarak, 1945 yılında Kırşehir'in Çiçekdağı ilçesine bağlı Mahsen köyüne gitmiş ve orada Kadirlik⁶ tarikatı şeyhlerinden, aslen Horasan'dan gelmiş olan Ali Baba'ya intisap etmiştir. Tarikâta kabul edilen Hacı Gök, 1952 yılında Sivas'a giderek orada tarikâtin büyük şeyhi Şeyh Hacı Vahit Efendi'den irşat emri almıştır. Mahsen'deki şeyhi Horasanlı Ali Baba'nın "seyahat et!" diye emri üzerine tarikâtını geniş bir çevreye yaymak ve fikirlerini anlatmak gayesiyle Kayseri, Sivas, Malatya, Diyarbakır ve Elazığ-Palu'ya gitmiştir. Uzun süren bu seyahatten sonra kendi köyüne dönerek irşada devam etmiştir. Büyük oğlu Hüseyin Cahit Gök'ün verdiği bilgilere göre Sorgunlu Sıdkı'nın başından enteresan bir olay geçmiştir. Hüseyin Cahit, 1990 yılı Ağustos ayında yaptığımız görüşmede bu olayı şöyle anlatıyor: "Babam Palu'ya gadar getmiş. Palu'da bi ormanda azmış (kaybolmuş) ve orada hemen gar yağmıya başlamış: Bi yandan gar bi yandan tipi. Eyce şaşırmış ve Pir Abdulkadir'i anarak şu beyiti (şiiri) okumuş:

Çıldım dağ başına gapandı yolum,
Açıver yolumu gedyim Allah!
Galdım bi ormanda, ne olur hâlim?
Açıver yolumu gedyim Allah!

Bildim o ormanda çohdur haramı
Gonder bi tabip de sarsın yaramı
Geylani'ye bildir sen bu nâremi
Açıver yolumu gedyim Allah⁷

orada ebyadı (beyitleri: şiiri) ohudundan sonra duman ayrılmış. Hemen oradan geri dönmüş. Aynan Sivas yoluyunan koye gelmiş"⁸.

Köyüne döndükten sonra irşat faaliyetlerine devam eden Sorgunlu Sıdkı Baba, 24 Şubat 1961 Cumartesi günü, Ramazan ayının dokuzuncu gecesi saat 21.30'da vefat etmiştir⁹. Mezarı Tiftik köyündedir.

b) Şairliği: Çocuklarının verdikleri bilgilere göre Sorgunlu Sıdkı şiire küçük yaşlarda, çobanlık yaptığı yıllarda, türkü söyleyerek başlamıştır. Çocukları şairimizin bâdeli bir âşik olduğunu söylediler. Fakat şairimizin ne zaman, nerede, kimin elinden, nasıl bâde içtiğini, rüyâdan uyanışını ve uyandıktan sonra söylediği ilk deyişini bilmiyoruz. Âşığımızın rüya motifi ile ilgili elimizde hiçbir bilgi yoktur¹⁰.

Sesi güzel olan ve gençlik yıllarında daha çok sevgi şiirleri / türküleri söyleyen Hacı Gök, Kadirlik tarikatına intisap ettikten sonra, 1945 yılından itibaren genellikle dinî-tasavvufî şiirler söylemiş ve yazmıştır. Makâlemize konu ettiğimiz şairimiz, Kadirlik inancının da etkisiyle, saz çalmayan saz şairlerimiz grubunda yer almaktadır. Âşik tarzı Türk şiirinin dinî-tasavvufî örneklerini sergilediği için "saz çalmayan saz şairlerimizden" sözü yerine Tekke şairlerinden olduğunu söylemek daha yerinde bir ifade olur. O, şiirlerini "mahzer" adı verilen bir müzik aleti eşliğinde kendisine has bir nağme ile söylemiştir¹¹. Tarikat mensuplarının, dervişlerin toplu olarak ilahî söyledikleri meclislerde ve zikirlerde kullandıkları bu derviş deflerinin adı kaynaklarda *mezhar*¹² ve *mazhar*¹³ şeklinde geçmektedir. Arapça asıllı mazhar kelimesinden göçüşme¹⁴ (yer değiştirme) metatez) yoluyla söylenegeldiğinden sandığımız mazhar/mezhar kelimesinin ihtiva ettiği anlamlar sözdekte şöyle sıralanmaktadır: 1. bir şeyin görüldüğü, çıktığı yer. 2. nâil olma, şereflenme. 3. bazı tekkelerde oturarak uyunurken dayanılan kısa değnek. 4. erkek adı. 5. bir çeşit tef.¹⁵

Mazhar/mezhar/mahzer denilen derviş deflerinin kökleri şaman defleri veya davullarına kadar uzanmaktadır. Bu derviş defleri

şaman davulu gibi olup normal deflerden büyüktür.¹⁶

c) **Mahlâsları:** Şairimizden bahseden kaynaklarda adının Sıtkı, soyadının Gök olduğu ifade edilmektedir.¹⁷ Konu ile ilgili bilgilerimize kaynaklık eden Hüseyin Cahit Gök, şairimizin asıl adının "Sıtkı" değil "Hacı" olduğunu "Sıtkı" adının ise mahlâs olarak verildiğini belirtmiştir. H.C. Gök, birinci dereceden kaynak kişi olduğuna göre verdiği bilgiler doğru olmalıdır. Asıl adı Hacı olan şairimize Sıtkı / Sıtkı mahlâsını kadiri tarikatının Anadolu'daki temsilcilerinden Mahsenli Seyh Ali Baba vermiştir.

Şairimizin, "Sıtkı / Sıtkı" mahlâsı yanında zaman zaman "Sefil Sıtkı", "Hacı Sıtkı", "Miskin, Abdal Sıtkı" mahlâslarını da kullandığını biliyoruz. Mahlâsının başına "Sefil, Miskin, Abdal" gibi sıfatlar getirmesinde mizahları hece ölçüsünün değişik kalıplarına uydurma kaygısı yatsa bile tasavvufi inancın etkili olduğu da bir gerçektir... Değişik mahlâsları kullandığına örnek olarak şu dörtükleri gösterebiliriz.

"Sefil Sıtkı azma yoldan
Tevhidi bırakma dilden
Mevlâm vazgeçer mi kuldân
Himmeti olagan olur." (s.11)

"Ferhat kayaları deldi
Aşk uğruna canın verdi
Sıtkı sana âşk oldu.
Mecnun nedir, Leylâ nedir." (s.26)

"Sefil Sıtkı der ki yolundan kaldım
Bilmem ki ne edem, mecnun mu oldum
Gidecek yerim yok kapına geldim
Ey can Ahmet canım arzular seni
Yâ Muhammet canım arzular seni" (s.55)

"Hacı Sıtkı der ki hâlîme pek yaman
Yarlığa günahın aman el aman
Ümmeti yaratmış eyleme güman
Yerimiz mâlûmdür Hannâne Sıtkı"
(s.32)

"Miskin, Abdal Sıtkı, olur mu öyle
Düşün günahların, istiğfar eyle
Gezdiğin yerlerde Hakk'ı zikreyle
Halkalarda bayram edelim yâ HÜ"
(s.46)¹⁸

d) **Şiirleri:** Yozgatlı halk şairlerimiz ile ilgili yapılan çalışmalarda Sorgunlu Sıtkı'nın şiirlerinin yer aldığı kaynaklar hakkında hiç bir bilgi mevcut değildir. Sorgunlu Sıtkı, şiirlerinin bir kısmını sağlığında toplayarak 1952 yılında, "Dini ve ahlaki Öğütler"¹⁹ adıyla Yozgat'ta yayımlanmıştır. Elli altı sayfalık bu kitapçıkta yedi heceli üç şiir, sekiz heceli on altı şiir, on bir heceli otuz beş şiir olmak üzere toplam elli dört şiir mevcuttur. Nazım birimi dörtlük olan bu şiirler, bir tanesi dört kıta, beş tanesi beş kıta, yirmi beş tanesi altı kıta, on üç tanesi yedi kıta, beş tanesi sekiz kıta, bir tanesi dokuz kıta, iki tanesi on kıta, bir tanesi on iki kıta olmak üzere toplam 357 dörtlükten meydana gelmiştir. Bahsettiğimiz kitap beş yüz adet basıldığı ve sadece Yozgat yöresindeki Kadiri tarikatı çevrelerinde, özellikle de köylerde dağıtıldığı için kütüphanelerde vs. yoktur. Bu sebeple de araştırmacılar Sorgunlu Sıtkı Baba'nın şiirlerinden özellikle de Dini ve Ahlaki Öğütler kitabından haberdar değildirler²⁰. Bu kitabın bir nüshası özel kütüphanemizdedir.

Sıtkı Baba'nın şiirlerinin yer aldığı ikinci kaynak büyük oğlu Hüseyin Cahit Gök tarafından tertip edilmiş küçük ebathı bir cep defteridir. Lâtin harfleriyle yazılmış, iki yüz on beş sayfa tutarındaki bu defterde yüz beş şiir mevcuttur. Bu şiirlerden bazıları birkaç defa yazılmış, Defterde, beş heceli iki, yedi heceli yedi, sekiz heceli yirmi, on bir heceli altmış olmak üzere toplam doksan beş şiir mevcuttur.²¹

Şiirlerinin yer aldığı en önemli kaynak, Sıtkı Baba'nın kendi tertip ettiği el yazması defteridir. 152 yaprak / 304 sayfa tutarındaki el yazması defter düzensiz bir hat ile, Osmanlı harfleriyle yazılmış. Defterin orijinali ve bir fotokopisi özel kütüphanemizdedir. Bu defteri başka bir yazımızda etraflıca tanıtaçığımız için burada defter ile ilgili fazla bilgi vermiyoruz.

Sorgunlu Sıtkı'nın el yazması defterinde yer alan şiirlere örnek olarak yazımızın sonunda üç şiir sunacağız.

Ahmet Yesevi silsilesinin Anadolu'daki halkalarından olan Sorgunlu Sıtkı şiirlerini millî veznimiz olan hece ölçüsünün çeşitli ka-

lıpları ile meydana getirmiş olup, aldığı eğitimin ve intisap ettiği tarikatın tesiriyle şiirlerinde genellikle dinî-tasavvufî konuları işlemiştir.

Beş heceli şiirlerine örnek olarak, "Hac'ahmet Baba" nakaratlı şiirini verebiliriz:

Bülbül ötüşür
Çayır yetiştir
Yürek tutuşur
Hac'ı ahmet Baba!

Aslanım Hacı,
Başımın tacı
Derdim ilacı
Hac'ahmet Baba.
Edelim, seyran
Gözlerim hayran
Bu canım kurban
Hac'ahmet Baba.

Asıldır asıl
Biz olsak vâsıl
Evlâd-ı Resul
Hac'ahmet Baba
Yüreğim sızlar
Hayranız bizler
Müridan gözler
Hac'ahmet Baba.

Yolumuz Ali
Geylânî gülü
Rufâî yolu
Hac'ahmet Baba.
Şeyhim Şazili
Tatlıdır dili
Kabrinde diri
Hac'ahmet Baba.

O Nakşibendi
Ciğerim yandı
Bir kadeh sundu
Hac'ahmet Baba.
Sıdkı'nın sözü
Kan ağlar gözü
Unutma bizi
Hac'ahmet Baba. 22

Kadirilik tarikatına gönül vermiş mutasavvıf bir şâir olduğu için Sorgunlu Sıtkı, şiirlerinde tarikatın kurucusu Abdulkâdir Geylânî'yi övmekte ve ondan yardım, himmet dilemektedir. Yedili hece ölçüsüyle meydana

getirdiği şu şiir böyle şiirlerine güzel bir örnek teşkil etmektedir:

Bağdat çöktü yazılar
Yanık yürek sızılar
Benim gönlüm arzular
Hay Geylânî Geylânî!

Asla gönül yorulmaz
Yollar kesik yarılmaz.
Aşka mekân sorulmaz
Hay Geylânî Geylânî!

Gönül düştü aşkına
Himmat ey şaşkına
Can Muhammed aşkına
Hay Geylânî Geylânî!

Ceddin Muhammed senin
Dinim imanım benim
Kurbanın olam senin
Hay Geylânî Geylânî!

Sıddık, Ömer, Osman'ı...
Candan sevelim ânı,
Himmat Ali Sultanı
Hay Geylânî Geylânî!

Ali ashop hürmeti
Et Sıtkı'ya himmeti
Lütfi ihsan bol zati
Hay Geylânî Geylânî! 23

Sezik heceli şiirlerine örnek:

Gelin ey ey cümle-i yârân
Seherlerde diyelim Hû
Gözümüzden dökük baran
Seherlerde diyelim Hû.

Günahım affeyle n'olur
Rahmetin eksik mi olur
Melekler görmeye gelir
Seherlerde diyelim Hû.

Hû esması kalbi yakar
Pir ü pirân bize bakar
Cennetin gülleri kokar
Seherlerde diyelim Hû.

Hicap perdesi delinir
Dostun yolları görünür.
Canan eline varılır.
Seherlerde diyelim Hû.

Bülbül seherde ötüşür
Yanar yürek kalp tutuşur
Feyiz seherlerde yetiştir
Seherlerde diyelim Hû.

Allah der âşıklar meler
Feyiz gelir gözler dolar
Kalpteki perdeyi siler
Seherlerde diyelim Hû.

Mûraif gaflete dalar
Şeytan etrafın ahr
Ahirinde dinsiz kahr
Seherlerde diyelim Hû.

Ağla Sıtkı yâri bulun
Geçer günler birgün ölü
Diyelim Hû, aşka gelin
Seherlerde diyelim Hû.²⁴

Şiirlerini daha çok 11'li hece vezniyle yazmıştır. 11'li hece vezniyle yazdığı / söylediği şiirlerinden de bir örnek sunuyoruz:

Yine bahar geldi bu arz bezendi
Dağlar taşlar bütün al, yeşil oldu
Her güzel kokular âlemi tuttu
Açıldı çiçekler al yeşil oldu.

Bahar ayı geldi açıldı güller
Hakkın hikmetini bilemez eller
Güllerin dalında öter bülbüller
Bezendi bahçeler al yeşil oldu.

Lâle sümbül bitti burcu kokuyor
Mor menekşe boyun eğdi bakıyor
Bülbülün feryâdı arşa çıkıyor.
Estikçe sam yeli al yeşil oldu.

Her meyve dalında tadın aldılar
Hep açılan güller yine soldular
Esen mihricandan hep döküldüler
Dağlarda ardıçlar al yeşil oldu.

Müminler tevhidin tadın alırsa
Kalbinde zerrece iman olursa
Zikri kesir edip yâri bulursa
Makamı cennettir; al yeşil oldu.

Sıtkı sözlerinin çoktur mânâsı
Fırdevs-i âlâdır makamın hası
Huri gılmanların nurdu binası
Bezendi huriler al yeşil oldu.²⁵

DİPNOTLAR

1. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır:
 - a- Hayrettin İVGİN, "Âşık Sıtkı Pervâne", Ankara, 1976.
 - b- H. Avni YÜKSEL, "Âşık Sıtkı ve Üç Deyişi", Milli Kültür, Haziran 1983, s.26.
 - c- İbrahim ASLANOĞLU, "Sıtkı Tapşır-

malı Saz Şairleri", Türk Folkloru, Temmuz 1983, sayı: 48, s.24.

- ç- Rasim DENİZ, "Âşık Sıtkı Üzerine...", Erciyes, Ocak 1984, sayı 73 s.14.
- d- Rasim DENİZ; "Sıtkı", Erciyes, Ekim 1984, sayı 46, s.19.
- e- Muhsil GÜL, Şeyh Cemaleddin Efendi Âşığı Halk Ozan Sıtkı Baba Hayatı ve Şiirleri, Ankara 1984.
- f- Hayrettin İVGİN; "Âşık Sıtkı pervâne Bibliyografyası", Türk Folklor Araştırmaları, Ankara 1987, s. 146-157.
- g- Musa SEYİRCİ, "Alanya'lı Âşık Ahmet Sıtkı Çon", II. Uluslararası Türk Halk Edebiyatı Semineri, 7-9 Mayıs 1985. Eskişehir, Nisan 1987, s. 341-346.
- h- Kutlu ÖZEN, "Cönklerde Geçen Sıtkı Tapşırma Şiirleri", Erciyes, Şubat 1991, Yıl 14, s.158, s.20-21.

- 2- Sorgunlu Sıtkı'dan ilk söz eden Durali Doğan'dır. Yozgat Şair ve Yazarları (YŞY) adlı antolojide yer alan bilgilerde bazı eksiklikler ve yanlışlıklar tespit ettik. Yeri geldikçe eksikliklerden ve yapılan yanlışlıklardan söz edeceğiz. Bu kitapta şairin kısa hayat hikâyesi ile birlikte dokuz şiiri yer almaktadır. (Bak. Durali DOĞAN, Yozgat Şair ve Yazarları, Ankara, 1988, s.338-345).

Şairimizden söz eden ikinci kitap ise, bu yazıyı hazırladığımız günlerde yayımlanan Yozgat'ta Halk Şairliği Dünyü ve Bugünü (YHŞDB) adlı eserdir. Bu kitapta şairimiz ile ilgili bilgiler ve üç şiiri yer almaktadır. Halk Edebiyatı sahasında yaptığı çalışmaları ve eserleri ile büyük takdir kazanan M. Öcal Oğuz, Yozgat Şair ve Yazarları adlı antolojide yer alan bilgileri tekrar ederek aynı hataya düşmüştür. (Bak. M. Öcal OĞUZ, Yozgat'ta Halk Şairliğinin Dünyü ve Bugünü, Ankara, 1994).

Şairimize yer veren üçüncü kitap, bu makalemizin son tashihlerini yaptığımız günlerde yayımlanan Yozgat Meşhurları (YM) adlı eserdir. Eserde şairimizi kısa hayat hikâyesi ve bir şiiri yer almıştır. Bilgiler ve şiir yukarıda bahsettiğimiz YŞY ve YHŞDB adlı eserlerden alınmış-

- tır. (Bak. Abdülkerim ABDULKADİROĞLU- Ferudun Hakan ÖZKAN, Yozgat Meşhurları (1900 Doğumlulara kadar), Ankara, Aralık 1994.)
- Şairimizden bahseden dördüncü kaynak Sorgun ve Yöresi Ağzları adlı lisans tezimizdir. Burada şairin bir şiirine yer verilmiştir. (Bak: Bayram DURBİLMEZ, Sorgun ve Yöresi Ağzları (İnceleme - Metinler - Sözlük), Basılmamış Lisans Tezi, Kayseri, Haziran 1991 (Yöneten: Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY).
- 3- YŞY ve YHŞDB ve YM adlı kitaplarda şairin doğum tarihi 1896 olarak belirtilmektedir.
 - 4- YŞY ve YHŞDB ve YM adlı eserlerde şairin adının Sıtkı, soyadının GÖK olduğu yazılıdır (Bak: D. DOĞAN, a.g.e., s. 338; M.Ö. OĞUZ, a.g.e., s.145, A. ABDULKADİROĞLU - F.H. ÖZKAN, a.g.e., s.81.
 - 5- YŞY (s.388) YHŞDB (s.145) ve YM adlı kitaplarda şairin Hafız Hoca'dan ders aldığı yazılıdır. Hüseyin Gök 17.04.1992 tarihinde yaptığımız görüşmede, babasının İdris Hafız'dan ders aldığını belirtmiştir. Hafız, burada isim değil sıfat/ünvan olarak kullanılmıştır.
 - 6- Abdulkadir Geylani ve Kadirilik hakkında geniş bilgi için bak: Selçuk ERAYDIN, Tasavvuf ve Tarikatler, Marifet Yay., s.275-281, İstanbul 1981.
 - 7- Şiirin aslı altı dördüktür. (Bak: Hacı (Sıtkı) GÖK, Dinî ve Ahlakî Öğütler, Yozgat, 1952, s.2).
 - 8- Konuşmamızın metni teyp bandında kayıtlı olup özel arşivimizde mevcuttur.
 - 9- Köyün imamı şair İsmail Güngör, şairimizin başında okuduğu Kur'an-ı Kerim'e şükür tarihini kayıt etmiştir.
 - 10- Türkiye'de rüya motifi ile ilgili geniş bilgi için bak: Umay Günay, Türkiye'de Aşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifleri, 2. baskı, Akçağ Yay., Ankara 1994.
 - 11- Büyük ağlu Hüseyin Cahit Gök, sağlığında iken babasının kullandığı doksan dokuz (99) halka ile çevrili, mahzer adlı bu defî usta bir maharetle kullanarak Sıtkı'nın şiirlerinden örnekler sergiledi.
- Kaydettiğimiz ses bandı özel arşivimizdendir.
- 12- Prof. Dr. Bahaeddin Ögel, Türk Kültür Tarihine Giriş IX, I. baskı s.6, Ankara 1987.
 - 13- Ferit Devellioglu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, 8. ofset baskı, s.704, Ankara 1988.
 - 14- Göçleme hakkında bilgi için bak.: Prof. Dr. Zeynep Korkmaz, Gramer Terimleri Sözlüğü, TDK Yay., s. 74, Ankara 1992.
 - 15- Devellioglu, a.g.e., s.704.
 - 16- Ögel'in belirttiğine göre derviş defterinde kasnağın içinde zil yerine bir zincir bulunuyordu. Mezhar denilen bu derviş defteri, kasnağına vurulma yoluyla çalınıyordu. Sıdkı Baba'nın defî Ögel'in belirttiği özellikleri taşımaktadır. Kasnağın içinde doksan dokuz zincir halkası vardır. Ögel, Hunlar'da da, nevbet ve devlet davullarının, büyük boyda yapılmış, şaman defteri veya davulları gibi olduğunu belirtmiştir. Altay ve Altaylar'ın kuzeyindeki şamanlar Ayin, fal, sihir ve tedavide, bizim büyük defterimize benzeyen davullar kullanıyorlardı. Batı Türkleri arasında da kopuzun veya sazın önem kazanmasına rağmen şaman davulu gibi büyük defter ile davullar din törenlerindeki yerlerini bırakmamışlardır (Bak. Ögel., a.g.e., s.5-6).
 - 17- Bak: 4 numaralı dipnot.
 - 18- Dördüklerin sonunda, parantez içinde verilen sayfa numaraları Dinî ve Ahlakî Öğütler kitabındaki numaralardır.
 - 19- Hacı (Sıtkı) GÖK, Dinî ve Ahlakî Öğütler, Yozgat 1952, Matbaa adı belirtilmemiş.
 - 20- D. DOĞAN, a.g.e., M.Ö. OĞUZ, a.g.e., A. ABDULKADİROĞLU - F.H. ÖZKAN, a.g.e. (Her iki eserde de bu kitabın varlığından bahsedilmemiştir).
 - 21- Hüseyin Cahit Gök'ün defterindeki şiirleri, sayfa numaralarını da belirterek başka bir deftere aktardım. Defter özel arşivimizdedir.
 - 22- Hüseyin Gök'ün şiir defteri, s. 172-174.
 - 23- Hüseyin Gök, Şiir Defteri, s.154-155.
 - 24- Hüseyin Gök, s.69.
 - 25- Hüseyin Gök, s. 117-118.